

JADRANKA

Izhaja v Trstu 1. vsakega meseca.
Posamezen izvod 80 st. Letna naročnina iznaša 10 L, za Jugoslavijo 100 K.

Uredništvo in uprava je v Trstu, Via Scorcola 492, I.

Urejuje jo Marica Stepančičeva (Gregorič).

VSPORED:

1. Naš jezik in mi. — V. L.	5. Pismo iz Groba. — Sokolica.
2. V duši pogorišče. — Aleksandra.	6. Balkancu. — Rudolf.
3. Veronika Deseniška. — M. Gregoričeva.	7. Učitelji iz Sv. Križa. — Toie de Rena.
4. Razbito krščanstvo. — Duhovnik.	8. Izprehod po skandinaviji. — M. Stepančičeva.
	9. Drobtine.

ZLATARNA ALLOJZIJA POVH-A V TRSTU

— NA TRGU GARIBALDI (BARRIERA), 2 —
PRODAJA NAJLEPŠE IN NAJCENEJŠE BIRMANSKE OKRASKE!
BOTERCE IN BOTRI POZOR!

Zobotehnični Ambulatorij

ulica Sette Fontane št. 6, I. — TRST — ulica Sette Fontane št. 6, I.

Odprt vsak dan od 9-13 in od 15-19.

Izvršujejo se hitro in točno vsa dela z zlatom kakor tudi zobnice s kavčukom.

Slovenem 10% popustka, kakor tudi plačilo na obroke.

DELO ZAJAMČENO

LUIGI (Vek.) PLESNIČAR - TRST

ULICA GIULIA, 29

Trgovina jestvin in kolonijalnega blaga, olja, mila in vsakovrstnih likerjev v steklenicah. — Trgovina je popolnoma na novo opremljena in preskrbljena z vedno svežim ter prvovrstnim blagom. — Točna postrežba in v Trstu franko na dom.

Se priporočam slov. občinstvu v mestu in na deželi.

Na debelo v ULICI GAETANO DONIZETTI, 5

Dr. ANTON GRUSOVIN

GORICA

Piazza Vittoria 20

ordinira za kožne in venerične bolezni od 9-11, 3-5
Ob nedeljah in praznikih le od 9-11 ure.

TRGOVSKO-OBRTNA ZADRUGA v TRSTU

registrovana zadr. z neomejenim jamstvom

Ulica Pier Luigi da Palestrina št. 4, I.

Obrestuje navadne hranilne vloge po **5%**

vloge, vezane na trimesečno odpoved
po 5 1/2% ako znašajo 20-40.000 L. po 6% ako znašajo 40.000 L.
po 6 1/2% ako presegajo 40.000 Lit.

Trgovcem otvarja tekoče čakovne račune Posoja hranilne pušice na dom. Za varnost vlog je zeli poleg lastnega, premoženje nad 2300 zadržnikov, vredno nad 50 milijonov lir. Daje posojila na poroštvo, zastavo vrednostnih papirjev ali dragocenosti.
Tel. št. 16-04 — Uradne ure od 8-13 — Tel. št. 16-04

K. SUSIČ - Trst-Rojan

Via di Roiano ; poleg cerkve.

Priporoča svojo **manifakturno** trgovino cenj. občinstvu za obilen obisk. Postrežba točna - cene najnižje.

Svoji k svojim!

Edvard Giacconi

TRST

ulica S. Caterina 11

Telefon 15-52 dvakrat.

Izborno platno za postelnjake, perilo, zavese, volnene in polnjene

odeje, zaloga volne in žime za postelnjake, perja itd. itd.

Se priporoča slovenskim kupcem, ker je zmožen njihovega jezika.

PODRUZNICA VIA UDINE

Dr. L. BOROVIČKA

Trst - Via Genova 13, I.

ordinira za kožne in venerične bolezni
od 9-12, 3-7.

Ob nedeljah in praznikih
od 10-12 ure.

JAKOB PERHAUC

TRST - Via Spiro Tipoldo Xydias - TRST

ZALOGA

tu in inozemskih vin, žganja in likerjev
Razpošilja in poslužuje na dom. — Razpolaga
z najtinejšimi šumečimi vini svetovnih znamk
à la: Asti, Chart-Blanc, Excelsior i. t. d.

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v TRSTU. — Centrala v LJUBLJANI.

PODRUŽNICE: Celje, Borovlje, Brežice, Gorica, Saraj., Split, Trst, Maribor, Pluj, Kranj. - Delniška glavnica K. 50.000.000. Rezerva K. 45.000.000

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle. — Sprejema vloge v lirah na hranilne knjižice

proti **3 1/2%** obrestovanju
na žiro-račune proti **4%**

Za na odpoved vezane vloge plača obresti po dogovoru. Izvršuje borzne naloge in daje
v najem varnostne celice. **Tel. št. 5-18. Blagajna je odprta od 9-13.**

IVAN KERŽE

ima v lastni zalogi najraznovrstnejše

kuhinjske in druge hišne potrebščine

iz aluminija, steklovine, lesa in emailirane prsti.

Trst, Trg sv. Ivana šte. 1.

TRST, Pri Sv. Jakobu — Via Gius. Caprin 5

Čevljarnici FORCESSIN

dobite najtrpežnejše

Obuvalo za moške, ženske in dečke.

Specijaliteta otroškega obuvala.

Cene posebno zmerne. Postrežba točna.

ANTON T

Nova zaloga

v Gorici,

se priporoča s
in na deželi

Cene b

Na drobno

Tvrdba P

Via Garibaldi 18 e

Na drobno **Veli**

Bencin, petrol

fina mazila, gl

konopec,

Dobave za avtom

Najzn

Iščejo se ZAST

v vsej

ELIJA Č

na trgu Cavo

Na novo

kakor spalne
zine ter kuhinj
nižjih cenah. Pr

Ivan Zup

(na Starem trgu)

JADRANKA

LETO II. — ŠTEV. 9

GLASILO ZAVEDNEGA ŽENSTVA

KIMAVEC 1922.

V. L.

NAŠ JEZIK IN MI.

Živimo v dobi, ko hoče že vsak žurnalista, vsak uradničič, vsak učiteljček, naj je sposoben ali ne, naj je v to poklican ali ne, igrati ulogo jezikoslovca — dirigenta pa ljudstvo begati s svojimi nauki, kako naj govori v domačem krogu, kako na odru ter mu vsiljevati lastno prepričanje z ozirom na izgovarjanje posamičnih besed in stavkov. Zavolj tega je skrajno potrebno, da izpregovorimo o najvažnejši nalogi našega obstoja, o jeziku samem. —

Jezik je odlika vseh človekovih odlik. Slepec, ki ne vidi obdajajoče ga lepote, je nedvomno srečnejši od mutca, nezmožnega razodeti, kar mu polni srce. In umetnost jezika je umetnost vseh umetnosti, ker ima neodoljivejša sredstva in neizmernejše področje od ostalih: začena se tam, kjer jekne novorojeno dete svoj prvi glas. Jezik je edina vez pasameznikov v narodno celoto. Brez jezika bi obstajalo človeštvo iz milijonov individualno različnih oseb, ločenih po svoji naravi in podobi, in narod, kakršen je, bi bil takret le vsota individuov z različnimi, deloma naravnost nasprotnimi in samo tuintam skupnimi interesi zgolj gmotnega značaja.

Razum ne odobrava razloga, ki se vedno in vedno navaja za prvenstvo domačega jezika: razum „materinščina“ ni sveta kot taka. Toda razum nas prepričuje, da je le eden jezik postal človeku last tako, da je iskala njegova duša v letih detstva izraza svojim drhtljajem in ga je našla ravno v njem; prepričuje nas, da je zatorej le tisti jezik, ki mu pravimo „naš“, sposoben slediti naši misli v njenih najfinejših niansah. Največ pa mislijo najizbornejši ljudje, tisti, ki nosijo na svojih ramah prosveto vsega ljudstva, sledečee njih svetlim stopinjam. Zato ti ljudje najbolj potrebujejo dovršenega izrazila, ki ga nahajajo v svoji materinščini. In ker narod na more biti brez mož, ki ga v bogastvu besedja presegajo, kakor ne bi bilo dolin, da ni gorâ, zato čuti ves narod, da mu je jezik klasikov neskrunljiva svetinja, Po prevladajoči važnosti narodnostega momenta pa sledi, da ja ta svetinja najsvetejša vseh svetinj človeštva in da se mora v njenem jasnem licu zrcaliti vsa narodova dragocenost. Ta dragocenost je kultura: narod brez kulture je brez vrednosti, in kakor tak narod no more obrestovati zvestobe posameznika in nima do njege niti toliko pravice, kolikor je ima tat do tuje blagajne, tako, ne pristojâ dostojanstvu naroda, imeti kulturo, a pri tej kulturi neizlikan jezik, na čegar motnem ogledalu se ne more odzarjrti cenatistih, ki ga govoré.

Narod smo tudi mi, Slovenci, zato velja vse to z enako pravico o nas. Poglejmo si terej vse naše grehe in previdno molčimo o zaslugah!

Tudi nepristranost priznava, da je naš jezik najlepši, najbolj ritemski in najblagoglasnejši na slo-

vanskem jugu. Kdor si položi roko na srce, bo spoznal, da imamo dovolj domačih prvin za ustvarjenje kakršnekoli besede, ki se nam z napredkom in sčasom pokaže potrebno. Ker jezika ne delajo lingvisti, temveč umetniki, ki ga posveté, upam in se kolnem, da ostanemo puristi napram vsemu, kar ni s slovenskih tal.

Gojimo pa mi svoj jezik premalo; raje recimo: nič ga ne gojimo.

Enkrat smo že pomerili na kozla, da bi „izobrazili ilirsko narečje“. Hvala Bogu, da smo imeli takrat Prešerna! Materinski jezik le tistemu ne zadošča, za katerega je bolje, da v nobenem ne zine. In kdor ne išče v svojem jeziku dovršenosti in ostrote, je tudi sam v sebi ne najde.

Kar je velikega, je priprosto in silno v svoji nedvomljivosti. To, da naš jezik širše rabe doslej ne priča o takim spoznanju, dokazuje, da preostaja naši duševni kulturi še kos poti do tistega viška, ki ga zahtevajno od sebe, ako smo počosni.

K temu so nam corpora delicti: Pisatelji s svojimi sintaksami; tujke in nezmisli v njih spisih, in predvsem nekaterih naših romanopiscev malo epski slog. Nadalje nečisti jezik našega dnevnega časopisja, ki se ne plaši niti slovniških barbarstev, kaj pa šele tuik, drugoslovanskega cvetja in banalnih, stereotipnih fraz. In da ne pozabim našega občevalnega jezika, kakršen se sliši v domačen krogu in „med svetom“, prekinprek ponesnažen s tujkami, ali pa prikrojen po argotu naše bele prestolice.

Zahteve po izobrazbi jezika ne ovrže dejstvo, da Nemci niso boljši od nas; pogledjmo si druge!

Španci imajo od l. 1715 svojo „Real Academia Espanola“, ki „ločuje moko kastilskega jezika od otrobov“; isti posel opravlja v Italiji „Academia della Crusca“ že od 16. stoletja. Anglija nima vrhovne razsodišča za jezikovna vprašanja. Toda čut naobraženega Angleža je na straži, in ne iz malomarnosti, temveč iz zavednega prepričanja pišejo v Cambridge in v Oxfordu, na Škotskem in na Irskem tako, in ne drugače. In angleška kritika neizprošno čuva domovinski jezik, ki mu pravijo, kakor bojni ladiji „Njegovega Veličanstva angleščina“. Francoski jezik pa uživa svetovno slavo, da ima v pravopisju in besednem redu, v prozi in v pesništvu do najrahlješe senčice neprekršljiva pravila. In zato baje diplomatska pogodba ni nedvomljiva, dokler ni sestavljena v francoščini.

O Nemcih se govori onstran Rene: „Les Allemands n'ont pas le mot propre“ — Nemci da nimajo točnega izraza. Ta resnica ne velja nič manj o nas.

„Mot propre“ pa je visoke kulture in predpogoj umetniške sposobnosti jezika. Le tisti izraz izzove nedvojbeno to in to in nobene druge predstave, ki velja in more veljati edinole zanjo. Zato pa je jezik tem popolnejše izrazilo misli in budi tem živejše sodelovanje spomina in domišljije, čimbolj je logičen in natančen.

Da si Slovenci na tem ne smemo častitati, je kriva predvsem soseščina Nemcev, ki se v tem pogledu ne morejo prištevati med kulturne narode, in je kriv teh naših sosedov slabi zgled. Kakor pri njih, prevladuje pri nas v znanosti brezplodno dlakcepstvo in trud za oslovo senco; tako imamo navzlih odličnim in širokoznanim talentom preveč slovenskih, a premalo slovenskih jezikoslovcev, ki bi čuvali naš zaklad in govorili: takole reci in zapiši, ne drugače! Posledica je, da vzlasti srednješolski pouk slovenščine ne razpolaga s sposobnimi učili. Vzemimo za primero slovensko slovnico, ki se rabi na naših šolah in ki ne odgovarja modernim zahtevam, ker skriva praktično jedro pod tolikim balastom zastarelih primer, da dijak nikdar ne ve ločiti tistega, kar naj rabi, od tistega, kar je sicer tudi mogoče, a ne sodi v akademski slog. Slovar, ki ji stoji ob strani, se ne ozira na različnost naglasa in izgovora po raznih slovenskih pokrajinah. Vobče se podaja učiteljem slovenščine na srednjih šolah — da o ljudskih niti ne govorim — premalo praktične izvežbanosti; ta pomankljaj je posebno občuten pri Štajercih in Primorcih. O učiteljih, ki odprevljajo slovensko uro kakor kak verouk, naj sploh molčim! Res je sicer, da imamo tudi izvrstne moči, a še srednje dobrih je malo. Tako je torej neizogibno, da mora biti tisti delež znanja materinščine, ki ga dobi vsakdo na pot, nad vse pomankljiv in je včasih nezadosten. Druga krivda je tistih, ki so krivi javnega pohujšanja v tiskani bosedi: ne-

veših kritikov in istotako neveščih, poleg tega pa še preveč milostljivih urednikov. Z njimi se družijo založništva javnih glasil, ker rokopisov ne podvračajo večji in neizprosni korekturi in dajo stavcem škodljivo svobodo, ki pa letem pogostoma še vedno ni dovolj velika. Obžalovati je končno, da glede pravopisa do današnjega dne še ni prišlo do sloge, niti med slovenskimi revijami leposlovnimi časopisi, kaj šele drugod!

Ali hočem govoriti tudi o bogokletnem slogu uradov, propovednikov i. t. d.? Menim, da zadošča.

Hotel sem pokazati, kako važno je, da krenejo poklicani v tem oziru na drugo pot. Potrebujemo predvsem nekake akademije za slovenski jezik, sestavljene iz prvih avtoritet, ki bi prevzela diktatorsko oblast v vseh prepornih vprašanjih. Reči, da je ta zahteva pretirana, bi bilo priznati lastno manjvrednost z razmerju z narodi, ki so ji zadostili že davno; izgnvarjati se na Nemce, ki ji niso zadostili, pa bi se reklo trditi, da smo pač sam o toliko vredni, kolikor oni.

Kadar se razvije v nas Slovencih tudi kult našega lepega jezika, ko dobilo duševno življenje več vsebine, narodna ideja mngočnejši impulz, naš obstanek silnejšo oporo in naše odlično slovstvo lepši razvoj. Za nobenim ilirskim esperantom nam ne bodo več rojile misli; ne v utopijah o spojitvi, temveč v praktičnem, kulturnem, gmotnem in političnem pobratimstvu z ostalimi Jugoslovani bomo imeli prospeh in neodvisnost obenem. Umetnost našega jezika bomo zapustili potomcem, ki nas bodo prekosili; to bo mojstrom najlepši spomenik. Tudi moralno nas bo dvignilo češčenje svete dragocenosti jezika; šele to češčenje nam bo povedalo, da svetost ne sme služiti blatu v posodo, da mora biti umetnost čista gospa, in nam bo razodelo, zakaj je belomodrordeči prapor — slovenski.

ALEKSANDRA:

V DUŠI POGORIŠČE.

Vsa duša bila je v plamenih
Vihar je grozno rjul; skozi noč
temotno, vame sikal ogenj vroč
se bliskal v rdečih je pramenih...

Dolagoma je jutro sivo vstalo,
gineval hrupni je vihar,
ugasnil v meni je požar..
Se pogorišče, kup pepela je ostalo...
od mojih zalih sanj in nad.

MAR. GREGORIČEVA

VERONIKA DESENIŠKA.

ZGODOVINSKA TRAGEDIJA IZ XIV. STOLETJA V PETIH DEJANJH.

PETO DEJANJE.

Se vrši v Celju l. 1428.

Lična sobica v gradu. Ob mizici sedi Veronika v priprosti ohlapni obleki z vezeno v roki. Trénotek zre zamišljena pred se.

I. PRIZOR.

Veronika, kasneje Lizika.

Veronika (zročča v dalj): Oh! koliko časa bode še trajalo to moje neznosno življenje? Kedaj bo konec moje tuge? (si zakrije obraz z dlanjo) Oh!

Lizika (ustopi naglo): Li zopet jokate. kneginja? Potolažite se, boljše čase vam prerokujem.

Veronika (zmaja z glavo): Dobrega ne upam več na svetu. Izprevidim, da sem rojena le za nesrečo sebi in drugim.

Lizika: Ali ne obupavajte, gospa, in poslušajte raje veselo novost, ki vam jo prinašam.

Veronika (bridkim nasmehom): Veselo? O, le razodeni mi jo, dasiravno ne zaupam vanjo. Vem, Lizika, da hočeš samo vlti vame nekoliko tolažbe.

Lizika: Nikar, milosljiva! Ampak prav resnica je, da me je nekdo opozoril naj vam sporočim, da vas še danes obišče grof Friderik,

Veronika (se zgane ko, elektrizovana): Friderik? Kdo ti je to povedal, kdo?

Lizika: Stari služabnik Matevž, ki vé za vsak pripetljaj v tem gradu.

Veronika (ustane): Saj to ni mogoče, ne!... Pa odidi, Liziku, in kakorhitro naletiš na Matevža, ga izprašaj. kje je neki to izvedel.

Lizika: Prav rada vas slušam, kneginja, ker sem uverjena, da vas moj odgovor vzradosti. (*odide*)

Veronika (raztrešeno): Je-li mogoče, da mi nečloveški Herman podeli to milost? O, ne, ne! (*ko da se je nečesa domislila*) Pa morda se moj grozoviti tast le maščuje na ta način, da mi ga dopolnje predno ga usmrti. O, Bog, prizanesi mu! —

Služabnik (ob vratih): Naznanjam vam obisk grofa Friderika. (*odide*)

Veronika (se od presenečenja zgane in ko sluga odide, se prime s smejočim obrazom za glavo. Hip obstane na mestu, naposled steče, ko blazna k vratom in ker se ravno odpro, prostre roki.)

2. PRIZOR.

Veronika, Friderik

Friderik (ustopi molče in se spusti v njen objem.)

Veronika (vsa blažena): Po dolgotrajnih dveh letih si zoopet v mojem naročji. Oh! In vendar me spreletuje groza (*ga vodi dalje proti sredini sobe*) ob misli na to snidenje.

Friderik (se ozre okoli): Kakor uvidevam ni tvoja ječa prav nič podobna moji.

Veronika (sočutno): Izvedela sem v kakšni temnici si hiral. Oh! Tvoje trpljenje je bilo pač hujše nego moje... Tako upadel in reven si, soproj moj! —

Friderik (se sili biti prisrčen a njegova hladnost je očitna): Veronika draga!

Veronika: Kako sem včasih koprnela po takem trenutku!... In ti istotako, kaj ne, Friderik? Oh, pozabi, pozabi v tem hipu na vso tugo, saj sva si zopet drugodrugem, saj si zopet samo moj, ves moj... (*ga poljubi v lice.*)

Friderik (ji vrne poljub a brez vsakega ognja): Seveda! Ti si mi in mi ostaneš vedno kar si mi bila! Vendar, slušaj me! No, sediva in pomeniva se! (*Sede in odkaže prostor na bližnji stolici tudi Ver.*)

Veronika (pomakne svojo stolico prav blizu njegove ter se nasloni z roko ob njegovo koleno, ko da ga hoče bolje poslušati.): Da, da! Pripoveduj mi, kakoli hočeš; dokler si mi blizu pozabljam na vso grenkobo.

Friderik: Kako si otročja!

Veronika: Reci raje, da sem srečna in neizrecno blažena poleg tebe! Oh! Se li spominjaš, kolikokrat sva v tihih blaženih urah slonela enako ko sedaj?

Friderik (je v zadregi in se nekoliko pomakne od nje, ko se je ozrl proti vratom): Veš, obiskal sem te v hipu, ko mojega očeta ni v gradu... Lahko pa bi nenadoma kdo ustopil... In tedaj bi utegnilo biti obema neljubo...

Veronika (dvigne glavo, ki jo je preje ljubeznjivo nagnila k njemu in reče otožno): Ženske nismo pač nikoli davolj oprezne, zlasti kadar ljubimo istinito in nesebično. (*ustane*)

Friderik (tudi ustane): Naj je to nekako očitanje?

Veronika: Nikar! Pametno govoriš, saj nisva tu na lastnem domu. Toda nekaj drugega se polasča mojega srca.

Friderik: Kaj neki?

Veronika: No, sama ne vem; le to čutim, da nisi več isti, saj si tako nepopisno hladen, da me tvoja resnost kar skeli...

Friderik: Brez vzroka gotovo nisem tak, saj sem se skrivoma prikradel do tebe, da te pozdravim in se... poslovim.

Veronika (boječe): Posloviš, Friderik? Kako to? Saj mi je Wurmberg sporočil, da si oproščen ječe.

Friderik: Sem! Od včeraj vživam zlato svobodo, ali za drago ceno sem si jo odkupil.

Veronika (ga sočutno objame): Povej, povej, možek moj! Ti je namenjena smrt, ako me ne zapustiš? O, govori, da mi srce ne počí presilnih udarcev.

Friderik (v zadregi): Ne, ampak...

Veronika: Kaj neki? Tvoja smrt bi bila zame najgroznejše. Jaz bi te ne preživela, Friderik; moja ljubezen sega onkraj groba.

Friderik: Ne tako, Vera! So trenutki v življenju, ko moramo pozabiti tudi na najtoplejše srčno nagnenje...

Veronika (ga pogleda začudeno): Kaj pomenijo tvoje besede? Govori jasno, razločno. Zaklinjam te!

Friderik (jecljaje): Oče ml je stavil pogoj naj te zatajim in zahteva, da se s teboj več ne snidem...

Veronika (preplašena): In ti, kaj si rekel nato? Oh, kaj? (*ga objame*)

Friderik (molči in jo polagoma loči od sebe.)

Veronika: Zakaj molčiš? Kaj naj to znači? Uh, mene je groza!

Friderik: Obljubil sem!

Veronika (se prime za mizo, ko obstreljena zroč vanj z dolgim pogledom.)

Friderik: Poslušaj me do konca in potem sodi. Izprevidela boš, da nisem mogel postopati drugače.

Veronika (indiferentno): Poslušam!

Friderik: Toda ne jezi se name, ker želim, da se posloviva, ko prijatelja.

Veronika (neumevno): Ko prijatelja? Kako? O, prosim ta, rotim te, razgrni mi resnico, razgrni, da ne umrjem same nestrpnosti.

Friderik: Veš, kadarkoli je prihajal oče k meni v ječo, ga nisem niti poslušal ali pa ga ozmerjal celó pred jetnišničarji. Pred nekolikimi dnevi pa se mi je res zasmilil... Nedavno je namreč umrl brat Herman, ki ga je oče oboževal.

Veronika (ki ga je poslušala s zanimanjem, reče nejevoljno): Dalje, dalje!

Friderik: Bridko mi je potožil svoj položaj, pa me rotil naj se ga usmilim, naj ustopim vnovič v krog nekdanjih prijateljev ter postanem njegov naslednik.

Veronika (nestrpno in namrgodeno): Oh, kedaj začujem vendar zaključek vsega tega? Ne muči me vendar tako polagoma!

Friderik: Nekolico sem se branil, kajti tebe noče oče pripoznati na nikak način za svojo sinaho. (*je v zadregi*)

Veronika: Ali kaj naju to briga? Odidiva od tu, pa živiva sama zase, brez njegovega pokroviteljstva. Kaj nama treba njega? Saj imava Zlatko, imava Urha.

Friderik (namrgodeno): Ali ravno zato vidiš, ker sem oče, moram paziti, da si zavarujem prihodnost svojih otrok.

Veronika: Pa kdo ti to brani?

Friderik: Moj oče! Ako te ne ostavim za vselej, me...

Veronika (mu seže v besedo): Kaj? Kaj čujem? Ti, ti bi me res utegnil zatajiti? Ti...

Friderik: Ne misli vendar tako naglo....

Veronika: Povej, kar urno povej! Nemara si me že zatajil? (*ga gleda z velikimi očmi*)

Friderik (se obotavlja): Samo za nekaj časa in le z besedo, ne s srcem, sem se mu moral nalagati, da je bila najina združitev.... le šala....

Veronika (se zgrozi): O, to je preveč, preveč za ubogo žensko srce.

Friderik: Uvažuj moje stališče. Drugače nisem mogel ravnati. (*jo poskuša objeti.*)

Veronika (se mu izmuzne z objema in mu s kretnjo veli molčati.)

Friderik: Pomisli, da mi je hotel oče vzeti vse ime-tje. Od vseh treh gradičev mi ni hotel pustiti niti najskromnejšega. Pomisli torej kako siromašno življenje bi naju čakalo. Jaz pa nočem, da bi ti stradala...

Veronika (porogljivo): He, he! Ali ni stradanje, v katero si pahnil mojo dušo hujše nego bi bilo ono?

Friderik: Kako priposto in nepremišljeno govoriš.

Sluga (ob ukodu): Gospod knez! (*odide*)

Veronika (raztreseno zre okoli in je od tuge vsa prevzeta.)

Friderik (se ji približa): Saj se bova lahko skrivoma shajala?

Veronika (ponosno in zaničljivo): Jaz, tvoja prava žena naj se s teboj shajam skrivoma? Mari meni, da kakor si si osvojil nekoč vse moje srce, si si tudi ves moj ponos? Idi mi izpred oči, pustolovec!

Friderik: Prepovedujem ti vsako žalitev, ali oprostim ti, ker uvažujem tvojo hipno jezo. Toda... tako se ne smeva ločiti, kajti le okoliščine...

Veronika: Si li pozabil v kakih okoliščinah sem živel jaz nekdanj? Toda moje čustvovanje do tebe je kljubovalo vsaki zapreki. Zbog ljubezni do tebe sem si pokopala očeta in zapravila ugled in udanost vsega sosedstva. Bila sem čista in nedotaknjena, a se nisem brigala za ljudstvo, ki me je javno sramotilo z najgršimi pridevki. Moja ljubezu je mogočno plula nad vsakim črtom in prezirom.

Friderik: In nisem li jez ostavil zate vsega sorodstva in vseh prijateljev?

Veronika: Ti si me ljubil, dokler si živel v razkošju. Kakor hitro pa ti je oče zagrozil, da ti odvzame premoženje in ostavi v priprostosti, si me zatajil. Uh, gorje meni, gorje!

Sluga: Skrajni čas je, veleštovani! (*odide*)

Friderik: Ne sodi tako strogo. Saj ko umrje stari knez, te pokličem zopet k sebi.

Veronika (z zaničevanjem): Strežaj te je v drugo poklical! Pojdi, strahopetec; jaz te ne poslušam več!

Friderik: Na tak način se ne maram ločiti od tebe.

Tvojo roko hočem. (*se bliža nerodno*)

Veronika: Proč od mene, goljuf, ne dotikaj se me!

Friderik (se presenečen zgane): Grem, in omenim ti le še to, da si oprezna pred mojim očetom. Njegovo sovraštvo do tebe je na višku.

Veronika (se zlobno in bolešno posmeje): To je prav! On pač vstraja v svojih čutih zame.

Friderik: Poprosil bom Vurmberga, da te čuva, dokler si v očetovi oblasti.

Veronika (ponosno): Tvojo pomoč odklanjam, podlež!

Friderik (se zgane a molče obrne proti vratom. Odhaja ponižen, klonjene glave. Ob vratih se še enkrat ozre in obstane.)

Veronika (gledá mrklo pred se a po zadnjih svojih besedah počasi dvigne pogled in zre za njim. Ker se Friderik ozre, se ona hladno obrne v stran in raztreseno stopi k mizi. Ko čuje da so se vrata zaprla, se vsa strese in zaihti obupno): Zatonila je moja sreča; mrknilo je moje solnce... O! Vsa tista njegova ogromna ljubezen je bila le gola strast... strast... (*sede na stolico, zajoče obupno in si zakrije obraz z rokama*): Moj Friderik! Moj Friderik!

3. PRIZOR.

Veronika, Herman, kasneje Lizika.

Herman (ustopi izza stranskih vrat): Friderika kličeš? He, he! (*se približuje*) Ko bi ti vedela, bi ga ne klicala.

Veronika (se je od presenečenja kar stresla, ko je začula Herm.): Za boga! Izginite, izginite izpred me. Vsaj sedaj me pustite samo, knez, vsaj sedaj...

Herman: Se me-li še vedno bojiš, moja plaha večerica? (*se ji približa*) In vendar ravnam s teboj kakor nisem še nikoli s svojimi jetniki.

Veronika: Idite vendar od mene, idite, da ne zblaznim od same tuge in studa pred svetom.

Herman: Ti menda niti ne pojmiš, kako sl mi ne hvaležna. Toda čuj! Predno te je moj hlapec privedel pred me, sem ti določil najglobjo temnico. Ali ko sem te zagledal (*govori strastno*) po tolikem času še krasnejšo, sem vztrepetal od občudovanja nad tvojo lepoto in poželenje po tebi me je tako prevzelo, da sem ti namesto ječe odstopil to sobico. Ali umeješ končno?

Veronika (ki se je plaho oddaljevala od njega.): O, raje bi pač bila med golimi stenami, nego tukaj, kjer nimam pokoja pred vami.

Herman: Govoriš pač tako priprosto, ker ne poznaš vlažnih in smrdljivih grajskih temnic. Pa ni niti potrebno, da jih prekoračiš; lepše življenje te čaka, lepše ti je določeno, ako sprejmeš moje pogoje...

Veronika: Umolknite, za boga, umolknite! —

Nadaljuje.

DUHOVNIK:

RAZBITO KRŠČANSTVO.

„Jaz sem dobri pastir in poznam ovce moje in moje ovce poznajo mene.“

Tako je rekel nekoč Kristus in tako bi moralo biti. On je prišel odrešit vse narode in vse ljudi, on je ustanovil eno duhovno kraljestvo, to je eno versko kraljestvo za vse narode na zemlji. Primerjajoč sebe za dobrega pastirja in svoje vernike za ovce, je hotel, da bi vsi tvorili en hlev, to je eno versko družbo, eno cerkev, pa naj pripadajo kateremukoli narodu. Rekel je apostolom: „Idite in učite vse narode!“

Kristusovo kraljestvo ali njegova cerkev na zemlji je torej vseobsežna: vse narode, vse čase in vse kraje. Ljudje, ki verujejo v Kristusa, so kristjani in kristijani, ki tvorijo različne narode, so krščanski narodi. Vera teh narodov je torej krščanstvo. In krščanstvo bi moralo biti samo eno. Krščanstvo enega naroda ne bi se smelo razlikovati od krščanstva drugega naroda. Isti nauki, isti zakramenti, ista verska oblast bi morala družiti vse krščanske narode. En Kristus, en pastir, en hlev, ena vera, eno krščanstvo, ena verska oblast na zemlji, eno zveličanje po smrti! Vse to je tako lahko razumeti, kot le kaj! Zato pa je tem težje razumeti in je naravnost nerazumljivo, kako da temu ni tako. Tu Kristus, ondi Kristus, tam Kristus, tu krščanstvo, ondi krščanstvo, tam krščanstvo, torej več Kristusov in več krščanstev. To pa je absolutno nemogoče, ker krščanstvo je samo eno. In glejte! Kar je samo v sebi in v bistvu nemogoče, v resnici obstoja.

Imamo namreč več krščanstev, to je več krščanskih veroizpovedanj, ki se med seboj razlikujejo: katoliško, staroversko, pravoslavno in protestantovsko, ki se zopet deli na več sekt, in temu dosledno tudi toliko verskih oblastev, ki niso med seboj v nikaki zvezi. Kje torej je dobri pastir, kje je Kristus? Nekje mora biti. Kje so njegove prave ovce, ki ga poznajo? Nekje morajo biti. Kje je prava verska oblast, ki jo je Kristus postavil? Nekje mora biti.

Toda pogledjmo stvar malo natančneje. Vzemimo samo tri glavna krščanska veroizpovedanja, ki štejejo na milijone in milijone svojih verskih podanikov: katoliško, pravoslavno in protestantovsko z vsemi njegovimi različnimi sektami, vstevši tudi anglikantstvo. Vsi ti številni milijoni so kristjani in spadajo vsi v eno versko družbo, v eno cerkev, vsi bi morali tvoriti samo en hlev in biti pod enim in istim pastirjem, torej vsi bi morali biti katoličani in nič drugega kot katoličani. — Bi morali! „Da bo en hlev in en pastir,“ je rekel Kristus. „Da bodo vsi eno,“ je njegova odločna zahteva, ki jo je slovesno izrekel tik pred svojo smrtjo, na zadnji večerji. A glej, mesto tega to razbito in razdeljeno krščanstvo! In ta razbitost in razdeljenost ni od včeraj ali od lani, ampak traja že stoletja in stoletja. To je naravnost sramota na krščanstvu. In to sramoto bi bili morali že davno odpraviti in izbrisati. Kdo? Kristjani vendar. Jaz mislim, da vsakega vestnega kristjana tega ali onega veroizpovedanja, mora ta razcepljenost krščanstva boleti in

vsak iskreno želi, da bi prišlo do združitve vseh kristjanov, da bi vendar enkrat vsaj glede kristjanov bil „en hlev in en pastir.“

„Imam še druge ovce, ki niso iz tega hleva, tudi te je treba privedi, da bodo moj glas poslušale.“

Kristus je prišel odrešit vse ljudi, vse narode. Tedaj ko je on te besede govoril, so bili razen izraelskega, vsi narodi poganski. S temi besedami je on takrat mislil ne le na tedanje neverne Jude, ampak sploh na vse narode, ki so živeli v poganskih zmotah. „Pojdite in učite vse narode, oznanujte evangelij vsaki stvari (t. j. človeku), učite jih izpolnjevati vse, karkoli sem vam zapovedal.“ je rekel kasneje. Od tedaj je preteklo že blizu 2000 let. V tem ogromnem času, bi človek mislil, bi morali biti pokristjanjeni že vsi narodi. Namesto tega imamo pred seboj že stoletja razbito krščanstvo. In da ni to največja sramota na krščanstvu? Da, Kristus bi moral priti še enkrat na svet, ne da odreši pogane, ampak da združi kristjane. In da ni to sramota? Toda on ne pride, ker ni prav nič potreba da pride, ko je namreč vse dal in vse storil, da morejo vsaj vsi kristjani njegov pravi glas slišati in mu slediti. To morejo in morajo opraviti kristjani sami. Suknjo, ki so jo sami raztrgali, naj sami zopet zakrpajo. Vsi katoličani želimo prav gotovo, da bi prišlo do združenja vseh kristjanov in katoliška Cerkev sama oficijelno moli zlasti slovesno na Veliki petek za to. Mislim pa, da tudi med protestanti in pravoslavni vsi, ki so zares verni, želijo iskreno, da bi se vsi kristjani združili v eni veri, ker mora vsakdo spoznati, da je le en Kristus in le ena resnica. Toda če bo vsak v svojem kotu to želel in drugega nič, ne pride nikoli do združitve.

Najlažje in najhitreje bi prišlo do združitve katoliške in pravoslavne Cerkve, ker so si ti dve najbližji in najsorodnejši. Saj pravoslavje ni krivovera, ampak samo razkol.

Kdo pa je v prvi vrsti dolžan delati za to združitve? Vsekako katoliška Cerkev! Ona je za to pozvana in za to ustanovljena, da širi božje kraljestvo na zemlji in da vodi ljudi v večno zveličanje, ona je dolžna iskati izgubljene ovce, **iskati** in ne samo čakati, da se izgubljene ovce same vrnejo k njej. Pri tem čakanju minevajo stoletja in stoletja in namesto, da bi bilo prišlo do kakega zblizanja, se je ločitev čedalje bolj utrjevala in poglobljala. Seveda je kat. Cerkov zmerom želela in večkrat poskusila, da bi prišlo do združenja obeh cerkva. Ali ti poskusi so bili nevedno premalenkostni spričo tako velikega in velevažnega cilja in spričo odpornosti predstavnikov drugih Cerkvâ. Katoliška cerkev bi bila morala delati vstrajno, dosledno in ne popustljivo za združitve. Ako bi se en poskus izjalovil, bi se moral storiti drugi, tretji, ako bi se stokrat ponesrečil, bi se moralo tisočkrat na novo poskusiti. Tako pa vidimo, da so minevala stoletja, ne da bi se bilo storilo kaj posebno odločilnega in oficijelnega od strani kat. Cerkve za združitve. Morda je edino papež Leon XIII. zares dosledno in

sistematično deloval, da bi prišlo do združitve pravoslavne in kat. cerkve. Dosegel je v tem oziru že lepe uspehe, toda našel ni potrebne podpore pri slovanskih škofih in sploh pri slovanskih katoliških narodih, pri katerih bi jo moral najprej najti. Da bi bili vsi slovanski škofje in slovanski kat. narodi krepko podprli papeža Leona XIII. v njegovem stremljenju ter razvili dosledno agitacijo v ta namen, bi najbrže bili že danes vsi slovanski narodi bratje tudi po veri. Ali takrat so bili skoraj vsi slovanski škofje in katoliški Slovani po večini avstrijski državljani in zato niso imeli potrebne svobode in vsled tega premalo poguma, da bi skupno in enotno s krepko in smotreno agitacijo podprli papeževa stremljenja.

Avstrija je zmerom delovala na to, da bi slovanske narode čedalje bolj razdruževala in je dosledno ovirala vsak poskus, da bi prišlo med Slovane do verskega združenja. Najjasnejši dokaz temu je dejstvo, da je Avstrija po smrti papeža Leona XIII. preprečila na drzen način, da ni bil izvoljen za papeža kardinal Rampolla, Leonov državni tajnik, velik prijatelj Slovanov, globok učenjak, energičen in neustrašen mož, ki bi nadaljeval še odločnejše politiko Leonovo zlasti kar se tiče združenja pravoslavnih Slovanov s katoliško cerkvijo. Po smrti Leonovi je vsako sistematično oficijelno stremljenje kat. Cerkev v tem oziru zopet zaspalo, kakor je spalo skozi stoletja pred njim —

Zdaj se čuje, da ima sedanji papež Pij XI. namen in voljo nadaljevati Leonova prizadevanja. Vendar ni še znana v tem oziru nobena pomembnejša akcija, ki bi spravila to vprašanje na dnevni red. Zlasti se zopet ne opaža nobeno tozadevno gibanje med katoličani samimi v nobeni državi. No, v tem oziru nimamo nič posebnega pričakovati n. pr. od nemških, laških, francoskih katoli-

čanov. Toda vse drugačno bi moralo biti zadržanje katoliških Slovanov, zlasti v slovanskih državah, pred vsem slovanske katoliške duhovščine, slovanskih katoliških škofov. Dandanes bi bil njihov nastop v tem oziru gotovo lažji, kot le kdaj prej.

Začeti bi morali korenito in temeljito akcijo v ta namen. Predvsem z medsebojnim spoznavanjem in medsebojnim posvetovanjem. Katoliški teologi in škofje bi morali sestiti za skupno mizo s pravoslavni bogoslovci in patrijarhi ter se mirno in stvarno v krščanski ljubezni do Kristusa in njegovih nauk in njegovega odrešilnega dela in njegove odrešilne smrti posvetovati o združitvi. —

Bratje! Ali nimamo enega in istega Kristusa in Odrešenika, ki nas džuži? Ali nimamo enega in istega evangelija, ki ga oznanjujemo, ene in iste zakramente, ki nas krepijo in jih delimo? Bratje, zakaj smo si tuji, zakaj smo ločeni v dva verska tabora? Zakaj nismo združeni pod streho Cerkve ene? Bratje, ali se ne zavedamo, da tega naš skupni Gospod in Zveličar noče, marveč, da je njegova odločna volja in zahteva, da smo vsi eno? Ali se ne zavedamo, bratje, da bo tudi nas zadela Gospodova jeza, če bomo tudi mi še nadalje vzdrževali ta brezpotrebni verski razkol? Če se ne bomo prizadeli in potrudili, da z odločno kretinjo izbrisemo ta sramotni madež s Kristusovega telesa in bomo še nadalje brezbrizno in trmoglavo vstrajali v ločitvi, potem znajmo, bratje, da bo tudi na nas padla strašna krivda in odgovornost tistih, ki so ta razkol povzročili in naredili in tudi tistih, ki so do sedaj ta razkol tako brezbrizno in tako ravnodušno trpeli in vzdrževali. Bratje, mirno in stvarno hočemo iskati in velikodušno in ljubeznjivo hočemo pretresavati, pa pogumno in odločno hočemo odstraniti vzroke, ki nas ločijo.

Nadaljevanje sledi.

SOKOLICA:

PISMO IZ GROBA.

(Fantazija)

Mi v grobu smo...

Mi v grobu smo, kjer vlada smrad in gnjiloba, strah in trepet, groza in tema. Po naših telesih rijejo črvi: počasi in previdno obirajo ud za udom, kost za kostjo, dokler ne dokončajo svojega dela. Ti črvi pa so posebne vrste: lahko ga iztrebiš iz svojega mesa, ali celo ubiješ pa se ti nenadoma prikaže, ko se bodeš najmanj nadejal; še spremljevalca bode pripeljal s seboj, tebi v zasmeh in maščevanje. Če je enkrat zalezal v tvoje meso, se ga ne iznebiš nikdar, nikoli več: zapisan si smrti.

Nikoli nas ne pozdravi solnce, da bi nam ogrelo otrple in oledenele ude; in če se kedaj prikrade kak solnčen žarek skozi tenke razpokline, se ga ne razveselimo, ker vemo, da mu bode sledila še trdnjša tema, še groznejša noč. Zrak je dušljiv in diši po plesnobi, lega na prsi in pljuča kot težak kamen in naše roke so prešibke, da bi ga odvalile saj za lip, za en sam prost zdih. Po blaču in gnoju gazimo, do glavnice se vdirajo noge v smrdljivo močvirje, pa iz naših ust ni tožbe, ne vzdihla, ko vemo, da smo v to obsojeni, in da je suženjstvo naš delež...

Mnogo jih je, ki so se prostovoljno ločili iz našega temnega domovja in se za visoko ceno prodali našim grobokopom... Kmalu so jim postali pedobni v licu in v noši in sedaj se že veselijo in rajajo nad našimi grobovi in kemaj jezik jih razodeva, da so odpadniki, od nas obsojencev. A mi ostali jim ne zavidamo ne ranjanja, ne plesa, ne solnca in veselja, ne belopogrjnene mize in mastne pečenke. Ej, dobro poznamo njih življenje: sredi pohotnega uživanja jim nenadoma zadoni na uho rezko in trdo: odpadnik si! Ležejo na mehke pernice, zasanjajo sladke sanje o paradizu, pa nenadoma potrka na okno, na vrata, naravnost na sree potrka in preplašeni planejo iz postelj, bulijo v noč in temo, pošastni obrazi se jim rogajo nasproti: Odpadnik si! Takrat se spomnijo noči, preživetih v grobu: Oltar pri oltarju, sveča pri sveči, pred njimi klečeče postave s sklenjenimi rokami, ki pošiljajo svoje molitve in vzdihne, darujejo svoje solze in trpljenje edinemu odrešeniku z vročo srčno željo, da bi jim nikdar ne ugasnila luč na vzhodu.... in raz oltar jim lije sreča in mir v srce in tlušo, ki jim daje gigantsko moč vztrajati v grobeh. — --

Nekaj iz našega temnega domovja jih je odšlo tudi v obljubljeni dežel. Le njim, ki uživajo vso dobroto in prostost z mirnim srcem, še njim se toži po naših grobeh. Ljubezni jim: manjka: tiste rdeče niti, ki bi vezala vsa srca kot močna veriga, da bi jo ne pretrgala ne zavist, ne sovrštvo. Veliko je bilo in neutešljivo njihovo lirepenenje, da bi samo še enkrat zadihati prosti zrak, da bi samo še enkrat zavriskali iz srca in duše. Toda oh! Tako veliko in še večje je morda tudi njihovo hrepenenje, da bi se vrnili.... In vendar tam je beli kruh in maslena žemlja in gnjat in potica ali tam e tudi toliko rok, ki se stegujejo, pehajo, trudijo in pririvajo, da bi dosegle, zagrabile in spravile v svoja ne-

nasitna žrela. In še vse drugo je tam pa o vsem se ne more govoriti, ker nevedno je opravljati svojo kri in pa ker boli spoznanje: da krade bratu, brat! In tako marsikdo ne odlaša, vzame palico in se poda nazaj v naše temno domovje, da se naseli spet tu in med nami reveži zaslužjenimi....

Saj tu lahko stopa od groba do groba in zida oltarje, prižiga sveče in neti kresove. Vsem žalostnim in potrtem lahko pripoveduje veselo povest o kralju Matjažu in tisto o potici in gnjati samo tistega ne sme, roče povedati, kar ga naj bolj peče.... kajti če srce toži in boleha.... naj toži in jadikuje raje v rodni grudi... zavzeti.. zaslužjeni.. podjarmljeni.. zdvajajoči..

RUDOLF:

BALKANCU!

Žari — junaške sile sin —
Ti, solnce naše slave...
Skoz mečev blisk gre Tvoj spomin — —
za naše gre zastave.

Greš s svojimi sokoli v boj
čez holm in plan, ko ljut vihar
skoz blisk in gromov udar —
za spas rodu, njegov obstoj....

Greš s hrabro vojsko zmagovit
skoz plamèn vragov ljutih

In s Tabo hej, svobode svit
na šumnih gre perutih.
za našo sveto zemljo rodno,
teptano prej, sedaj svobodno...

Svobodno? Né. né! - Svobodna ni še vsa...

še marsikod ječi podjarmljena...

A, kaj! Saj deda Tvojega ime
zapisali smo si v srce!

V njem to ime živi, nas dramí
in gre v bodočnost... z nami!! —

A da korak nam bo gotov
po brazdoviti mučni cesti,
porosi Bog naj blagoslov
po tebi in... nevesti. — —

Naj Ti vscvetó junaki - sini
junaki, od junakov cvet,
ki bodo mili domovini
prostrli mej sedanjih sled...

Ti bodi — Miloš Obilić
Ti bodi — Marko Kraljević —
Ti bodi — Kosančić Jován, —
vodilna zvezda na mejdan...
ko ti s prisego prihitimo:

Glej tu smo, ostrí kakor goli meč
da vrag pobegne preč od nas tuleč —
da ga navek spodimo iz krajine,
kjer Tvoje pleme v jadu gine...

TOJO DE RENA

UČITELJ IZ SV. KRIŽA.

Prevela iz italijanščine M. Stepančičeva.

Približajoč se svojemu domu, se je učitelj Fannelli ves tresel; prijela ga je velika slabost. Srce mu je močno bijlo vsled grenkobe, kakor bi gotovo ne, ako bi se izpodtikali vaščani le nad njim, toda kar ga je bolelo je bilo to, da so se znesli nad ubogim otročičkom.

In zakaj ga zasmehujejo? Ubogi moj sinek!

Naj bi raje mene pretepli, naj bi me kamenjali, kakor so njegovega starega tovariša. Jaz bi rad pretrpel vse, vse tu na skrajni točki naše narodne obrambe! A zasmehovati mojega otročiča, ki je bil več tam nego tukaj, zbesneti proti bolezní tistega nedolžnega, režati se nad njegovim in soproginim obupom! Oh, kolika podivjanost!

In idoč proti durim, je jezno vprašal samsebe — zadrgrniviši si nohte v dlan: Kakšno nasprotstvo jim vendar mora vzbujati tisti revček, ki nima niti sape več v sebi: Kako da ne čutijo usmiljenja za tisto ginevajočo telesce, za katero bi divjaki okameneli?

Predno je ustopil, si je učitelj dajal moči, da nudi svojemu obrazu izpremembro, kajti na dom — ki mu je bil vsled bolnega otroka nekaj svetega, ni hotel donesti niti najmanjšega znaka o potrnosti, saj se je čutil v dolžnosti prinašati razigranost in razvedrilo v tista otožna bitja. Toda kako, saj oko soproge je le redkokdaj mogoče varati.

Gospa je poglobila hrepenenja polni pogled v obraz svojega moža ter čitala iz njega junaško zatajevano bridkost.

— So ti gotovo provzročili kako neprijetnost, kaj ne? — mu je rekla ginjenim glasom, v katerem je bilo izražano vse sočutje.

— Nikar! Zagotavljam te, nikaka neprijetnost. Veš! Vroče je in toliko prahu je na cesti, da je za človeka pravo trpljenje hoditi okoli. Truden sem, to je vse!

— Pa zakaj ne opustiš teh dolgih samotarnih izprehodov? Jaz niman nikakega pokoja, dokler si izven doma.

— Imaš prav, draga! Ne bom se več odda-
ljeval od doma, ne, in niti od šole!

Ona je uganila, da je morel biti prav v srce
zadet ok kake hudobije od strani vaščanov, ker bi
drugače zlahka ne opustil užitka, ki ga je gojil do
izprehodov. In molče je občudovala tega dobrega,
jakega, nesrečnega moža.

Deček je bil na vrtu poslušajoč škrebetanje
vrabčjih gnezd med zakrivljenimi mladikami bližnje
smokve. Čepel je v travi v običajni svoji legi, ki jo
je prizadevala utrujenost in otrpnelost. Zazrši očeta
še mu je milo zasmejal, ga pozdravil z roko.
Učitelj si ga je vzel v naročje ter ga pristrčno pol-
ljubil v lice ter ga stisnil na prsi, kakor da hoče s
poljubi izbrisati iz sinčkovega ohraza gnjev pijanih
vaščanov, ki je njemu še šumel po ušesih.

Oh ubogi moj sinček — je mislil nežno obje-
majoč tisto ubogo bitje — tebe zasmehujejo tisti
barbari, tebe, ki si nič, ki si pristna čistost, vsa otu-
žena od mojih bolečnih solza. Oh, naj jih nebo kaz-
nuje kakor zaslužijo!

Fanelli je sedel blizu plota, od koder je bilo
videti brezmejno, vsled apnenca sivkasto razprostra-
nost, le semintja potrošeno s kako rastlino in ob-
črtano tam na obzorju z dolgo železniško progo, ki
se mu je dozdevala kakor brezmejni romanski vodo-
vodi. Položil je fantka na kolena, zibajoč ga z meh-
kim čustvovanjem ter mu začel pripovedovati — go-
tovo v stotič — o potovanju Kristofa Kolumba, ki
ga je vedno raztresel ter ga spravljaj v boljše raz-
položenje.

MARICA STEPANČIČEVA:

IZPREHOD PO SKANDINAVIJI.

(Nadaljevanje).

Pokrajina od tu naprej je za dolgo časa vedno
bolj obljudena, ne sicer z zgodovinsko-znamenitimi
mesti, pač pa z neznatnimi naselbinicami, ki se pre-
življajo menda le z ribjim lovom.

Fjordi so tod redkeje uvrščeni nego po severu;
jako razsežen je med njimi Földenfjord. Po teh fjordih
plove parnik včasih zelo polagoma, to pa iz previd-
nosti, da ne zabrede v pesek, ker so bajé fjordi tod do-
lnčastohribčasti, zdaj globoki, zdaj plitvi. Taki fjordi
so tudi v okolici Trondhjemskega fjorda. Spominjam
se, da je parnik — prehajaje skozi nje — piskal nepre-
stano. Na moje vprašanje, kaj neki pomenja tisto po-
gosto brlitzganje paré, sem izvedela, da je to klic na
pomoč. Predstraže Trondhjemskega fjorda so namreč
zelo nevarni zatoki, zasuti z vidnim a še bolj z nevid-
nim škrbinastim podmorskim skalovjem, ki lahko par-
nik preluknja, ako ga nezgoda zanese vanj. Na podoben
način se je nekoč ponesrečila jahta, na kateri se je
lahajal zadnji nemški cesar Wiljem, ki se je pa za-
časa rešil ter čakal sedé na bližnji pečini, dokler mu
ni dospela rešilna ladja iz Trondhjema. — Tudi na
pisk našega parnika so se prikazale na ovinku fjorda
ogromne jadrnice ter plule z bliskovo vnemo proti
nam, da nam ako treba opomorejo pravočasno. No, mi
smo preplavali kočljive točke brez vsake nevarnosti,

Neko jutro je Ciril z dvema paglavcema šel mi-
mo Fanellijevega vrtiča. Namenjeni so bili v bližnji
gaj, da poiščejo ptičja gnezda in tako so se ustavili
pred ograjo, da vidijo kaj dela bebec. Peterček je sedel
pred hišo in je pregledoval knjigo z barvanimi liki.

— Poglejta, ima lepe podobe! — je rekel eden
izmed paglavcev z zavistnim občudovanjem.

— Sedaj vama naredim nekaj za smeh. —

— Res? Kaj napraviš? je vprašal Ciril.

— Zalučam kaj v bučo italijanskega bebeca! —

— Aj, dà! Bomo videli kako se bo kremžil. —

In vsi so se zakrohotali. Paglavec pa je vzdignil kamen.

Peterček, ki je zaslišal smejanje, se je ozrl proti
njim. In z milim pogledom pristrčnega otroka, se je za-
gledal v zmedene Cirilove oči. Le-ta se je zganil, ko da
je tisti sladki ozir vlil dobroto v njegovo dušo. In prijel
je za tovariševo roko pa izustil: Ne, počaka! — Isto-
časno mu je odvzel kamen izmed prstov in ga zalučal
v stran za bližnje grmovje.

Medtem se je Peterček z otroško radovednostjo
dvignil s težavo ter se približal plotu, kamor je naslo-
til ob preklje svoj bolniški obrazek, smehljajoč se tis-
tim trem fantičem, ki so ga motrili v zadregi pa ne
brez zlobe.

— Imaš lepo knjigo! mu je rekel Ciril.

— Da! Ali jo hočeš? Vzemij jo, mi jo povrneš,
ko jo pregledaš! —

Ciril je z glavo pokimal in se potem odstranil s
paglavcema, ki sta nato vpila proti bolničku: Bebec!
Macacoooo!

— Idimo gledat podobe, je vabil Ciril da bi jih
očvrnil od krikov, toda ne da bi vzel v obrambo bebeca.
Nasprotno! Sklenil je da mu knjige več ne povrne.

Nadaljevanje sledi.

zato so nam napravile rešilne jadrnice dostojen špalir,
in plule naposled ponosno za nami do Trondjema, naj-
večjega nabrežnega mesta v osrčju Norvegije. Trond-
hjem (nemški Drontheim) je že po svoji prirodni legi
prava krasota mika tujca pa tem bolj že zato, ker ima
znatno množico zanimivosti. Trondhjem je izmed
mest, ki leže v 63o 25' 52" sev. širine največe, šteje
namreč 40000 prebiv. V starem času je bilo ono glavno
mesto Norvegije. Ustanovil ga je l. 997 vikinški kralj
Olav Tryggvesson ter mu dal ime Nidaros to pa zato,
ker teče skozi mesto reka Nid. Kar je pa pridobilo me-
sto na slavi, se ima zahvaliti ustanovnikovemu nasled-
niku, kralju Haraldssönu, ki je bil kasneje posvečen v
svetnika. Le-ta je namreč upeljal v zahodno Skandi-
navijo, krščansko vero. Truplo tega kralja in svetnika
počiva pod velikim oltarjem sv. Klementa.

Trondhjem se razprostira prav ob zaokroženem
konci, oziroma v zatoku Trondhjemskega fjorda. Vsa-
kdo, ki preje mesta ne pozna, meni, da bo zašel v skrom-
no gorsko naselbinico, ki hoče morda sloveti za gos-
posko. Kmalu pa izprevidi tujec, kako se je varal, kajti
Trondhjem ima popolnem velikomestno lice, in mno-
žica, ki vrvi preko elegantnih ulic, se kreta le po taktu
velikomestnega vrvenja. Trondhjem ima vse polno baj-
nih koticov, ki omamljajo pa tudi opajajo človeka

tako, da mu polagajo na jezik slavospev za slavospovom. (Pri tem mu je na umu navdušenje troje sopotnice, ki je vsa očarana postajala v sleherni dobravi in v vsaki loki z globokim vzdihom ali z nenau kretnjo sredi ulic in izprehajališč. z glasnim vzklikom sredi pobočja in stezic ter prisegala Trondhjemu večno zvestobo s tem, da si ga izbere za vsakoletno letovišče. Jaz sem ji ob takih prilikah nagajivo in hudomušno pomežikavala, dražeč jo, je-li pozabila, da jo loči Trondhjem od domovine za cel teden vožnje. In vendar ni nič čudnega, ako se potnik — tujec izpozabi za toliko.) Trondhjem je okinčala priroda z najslikovitejšimi točkami toliko v mestu samem, kolikor v njega okolici. Vegetacija je krog njega bujno razvita in vsak log, vsak gaj ti razodeva s svojimi prijetnimi dišavami, kako bogato so se razplodile po njih borovnice in maline. — Na vseh najzajših razglednih holmih, ki so vsi okinčani s pisanim cvetjem in svežim gostim zelenjem, pa so postavili podjetni Norvežani prikupljive okrepčevalne odpočitke: elegantne hotole. Tako prijetno zatočišče, do katerega te dovede tudi električni tramvaj, je n. pr. Hjorten, ki leži sredi Ilenparka in vedri in napaja udeležnike z izbranim koncertnim vspevom. Približno 400 m nad fjordom, pa se dviga Fjeldsäter Hotel. Tega izleta gotovo ne opusti noben tujec, ki se ga udeleži lahko s kočijo, lahko pa tudi z avtomobilom. Lastnik fjeldsätterskega hotela pa ima na razpolago množico severnih jelenov in losov, ki vlečejo pozimsani in prevažajo gospodo po zasneženih prelazih romantične okolice, dočim se pasejo poleti brezskrbno po zagrajenih hostah. Razgled raz fjeldsätterskega briba je prelep! Oko ti sega do daljnih snežnikov, ki se razprostirajo izza obmejnih švedskih goličav; nizko pod seboj ti sanja pravljisko mesto na obeh straneh reke Nidelven, in krasni Trondhjemski fjord. Iz tega pa ti bega pogled v Atlantski ocean in daleč tja proti jugu, kamor se sredi Dovrefjelda dviga višava Snehätta. V svoji okolici ima mesto Trondhjem tudi krasne vodopade, ki se imenujejo Lerfossi. Rodovitna krajina te vodi k njim preko mostu in smrekovih gozdičev. Mesto ima razen prostranih ulic, preko katerih šviga električni tramvaj, zelo razkošne trgovine in zgodovinsko znamenite stavbe.

Taka važna zgradba, je stolna cerkev. To sveetišče je bilo v prvih časih krščanstva izrednega pomena; bilo je za Norvegijo nekako središče pobožnosti in cerkvenih shodov. Zategadelj so si prizadevali tudi Norvežani, da okrasijo to cerkev, kolikor bolje umejo; njihov trud in stremljenje nista bila zaman, kajti okoli l. 1300. so se lahko ponašali z zadoščanjem in priznanjem, da njihova cerkev ni le najlepša v Skandinaviji, ampak najlepša v vsej Evropi. Do dandanašnjosti pa je izgubila mnogo na svoji lepoti, kajti požari prešlih stoletij, kakor tudi neprestani boji, so doprinašali cerkvi znatnih poškodb. Ko je pa v l. 1814. zadobila Norvegija svojo neodvisnost, je sklenila proslaviti svojo občno zadovoljnost s tem, da popravi in preuredi cerkev po načinu, ki ji je podajal v prvotnem vsi znamenitost, toliko z ozirom na slikarje, kolikor na umetni-

ške kipe, ki so jo zalšali v nekdanjosti. To opravilo se vrši že celih 100 let in ni še popolnem dovršeno. V kriпти trondhjemske stolne cerkve sem imela priliko videti, kako se umetniki trudijo podati poškodovanim slikam prvotno čarovitost, poškodovanim kipom pa dodati odpadle ude ali izglediti poteze v obrazih, ki so se pokvarile ob padcu z ozirom na izrazitost obličja.

Stolna cerkev te utegne zanimati tudi zato, ker je gotovo malokatera druga, kakor le-ta, zidana iz plavkastega saloveca. Zidali so jo iz te tvarine zato, ker se izvajajo ravno iz tega mastnega kamena poljubni okraski. Stolna cerkev, okrog katere se razteza kakor park mično pokopališče, je v svoji notranjščini odičeno z belimi mramornatimi stebri; zidana pa je cerkev v starogotskem slogu.

Razen posameznih javnih poslopij in zasebnih palač so v Trondhjemu tudi razni muzeji, izmed katerih se odlikuje zlasti muzej različnih znanosti (Videnskapernes Selskap). Poseduje namreč zoologijsko in rudniško zbirko. Trondhjem ti poklanja na ogled med drugim tudi Stiftsgaarden, stari kraljevski dvor v rokokoslogu, ki služi domačemu vladarju za bivališče kadarkoli prihaja v Trondhjem na letovišče.

Ko se izprehajaš po trondhjemske okolici naletiš na mnogo samostanov in samostanskih razvalin, ki segajo celo v 12. stoletje. Najstarejši tak samostan je na otoku Munkholmen in nosi ime Nidarholm. V kasnejih stoletjih je bil ta samostan izpremenjen v trdnjavo, ki je imela najstrožjo državno ječo. Za Skandinavce je ta kaznilnica velikega pomena, ker je hiral v njej marsikateri visoki dostojanstvenik. Tako je n. pr. v 17. stoletju bil potisnjen v ono temnico zaradi politjskih zapletljajev sloveči dansko-norveški minister, grof Peter Griffenfeldt. Celico, v kateri se je ta jetnik baval zadnja leta svojega življenja z verskimi in filozofskimi poemi, si ogleda lahko vsakdo.

Vobče je v Trondhjemske okolici vse polno stavbišč, ki spominjajo Norvežane na preteklo tugo ali slavo.

Da se seznanim tudi z notranjo Norvegijo, kakor sem se z notranjo Švedsko, sem sklenila ostaviti Trondhjem potom železnice. Sedla sem zategadelj v vlak, ki vozi proti jugu, to je tjakaj, kamor je Norveška najbolj obljudena in obsežna. Vožnja je že spčetka kaj mična, prelestna in idilična, ko Švica; sedaj se voziš preko višav, sedaj preko dolinic, od koder te pozdravljajo kristalna jezera in srebrne reke.

A prvo mestece, ki se ti prisnehlja po celi vrsti prijaznih vasic nasproti, je starinsko mesto Rørras iz 17. stoletja, ki slovi zlasti po svojih starih zemeljskih rovih. In jedva se posloviš od tega kraja, ko zagledaš v desno veličastne vrhove prostranega Dovrefjelda in 2300 m visoki Snehaetten a v levo stran te iznenadi bajno zrcalo Tämundskega jezera. Nato te prepeljuje vlak skozi zali Oesterdal, skozi najlepše pokrajine v srednji Norvegiji, vozi te mimo Galdhøpig, ki se 2500 m visoko spenja v gorski planoti Ymesfjeld, da prispeš ves očaran od prirodne divote pred malo mestece Hamar. —

Nadaljevanje sledi.

DROBTINE

Slovenska zemlja.

Narodna zavednost, narodni ponos, ljubezen do lastnega naroda in domovine vzbujata in okrepčujeta domoznanstvo in predvsem znaje zgodovine, ako se more narod z njo ponašati. Slovenci nimamo take zgodovine, da bi mogli biti nanjo ponosni, saj naša zgodovina je, kakor je pel že S. Jenko:

„Kako rod za rodom zginel,
to povest je domovine.“

Naša narodna zgodovina se začenja šele z 1848. letom ko smo se takorekoč prebudili iz tisočletnega spanja. Imamo pa zato domovino, s katero se lahko ponašamo, imamo rodno grudo, polno prirodnih lepote in prirodnih bogastev. To našo domovino natanko opisavati, ljudstvu podajati sliko rodne zemlje in mu s tem vdahniti ljubezen do nje, to je naloga, ki bi se je morali lotiti naši pisatelji in sicer v prvi vrsti s popularnimi spisi za priprosti narod.

O mnogih prilikah smo naglašali, da nam je predvsem potreba domoznanstva. Sestaviti bi bilo treba načrt ne le za našo pokrajino, ampak i za vso Jugoslavijo, razdeliti si gradivo med pisatelji in začeti.

Marsikaj se je sicer že napisalo v tem smislu, toda tačasni silni politični boji so pogoltnili vse duševne sile in ni preostalo časa za mirno literarno delovanje.

In tako sedaj potrebujemo v prvi vrsti popularno pisanih patrijotičnih del za široke kroge priprostega ljudstva. Začele naj bi se izdajati monografije slovenskih pokrajin, dokler ne bi tekom let bila opisana vsa slovenska zemlja.

Sedaj je le vprašanje kje, s katerim krajem pričeti?

Pri posvetovanju naj se v glavnih potezah določi načrt za knjigo. V to svrhu bi bilo potrebno posvetovanj vseh onih, ki se zato zanimajo. Topografiji naj bi se dodale slike znamenitejših krajev in, če mogoče, majhen zemljevid. Prirodnoznanstveni del naj ne bodi preobširen, da ostane več prostora za najiminennejši opis ljudstva, njegovih gospodarskih, socialnih in kulturnih razmer. Tu bi se opisala politična uprava, občine, župnije, šolstvo, zdravstvo, vera in narodnost, društva (politična, bralna, izobraževalna, gospodarska), kulturne razmere, hiše, hišna oprava, obleka, hrana, šege in navade, vraže, narodne pripovedke itd. Nadalje uporaba zemlje, gozdarstvo, poljedelstvo, vrtnarstvo in

sadjarstvo, živinoreja, lov in ribarstvo, kamenolomi, obrt in industrija, trgovina, prometna sredstva, železnice, ceste, voda, ogarnizacija kredita, hranilnice in posojilnice, končno tudi zgodovinski podatki.

Kakor se vidi, dovolj obširen program, ki se ne da izvršiti brez temeljitih poizvedb. A kje jih dobiti? Napraviti bi se morala nekaka anketa ter v ta namen razpošiljati vprašalne pole duhovništvu in učiteljstvu. Napisalo naj bi se o velikosti kraja, o legi, o številu prebivalstva, o narodni noši in raznih običajih, ki so bili ali so v rabi. Vprašalo naj bi se: o velikosti kmečkih posestev, ali so zadolžena in kje? Ali se kmetije kosajo? Vsled eksekutivnih prodaj? Ali je dosti kočarjev? Kolika je plača poslov in poljedelskih delavcev? Kdo navadno prevzame kmetijo? Koliko dote dobivajo hčere? Kako je z žganjepitjem in ali se poznajo pri rodbinah slabi nasledki v telesnem, duševnem in gospodarskem oziru? Kakšna društva so v župniji? Kaj se prodaja in izvažata in kaj se vvažata? Kakšne so narodne razmere — In še več takih vprašanj bi se moralo vstaviti, če hočemo temeljito opisati kako pokrajino. Taka anketa bi podala najpopolnejšo sliko o sedanjem položaju prebivalstva.

Glavno vprašanje bi pritem bilo kdo da prevzame delo. Navsak načim duševni delavec rojak, ki pozna natanko svojo krajino in njega prebivalstvo.

Vsako delo naj bi bilo opremljeno s primernimi slikami, ki učinkujejo bolje, ko še tako zgovoren tolmač.

In tako, kakor drugi narodi, bi tudi končno mi Slovenci dobili bogato ilustrovano narodno knjigo, opisujočo našo milo domovino, knjigo, ki bo vzbujala in okrepčala v Sloveacih ljubezen do rodne grude in do našega jezika. Dr. J. V.

.....
MINKA KASTELČEVA.

NAŠE STANOVANJE.

Zdravo, pripravno in udobno stanovanje je zlasti za meščana pol življenja. Zato je treba pač dobro preudariti ter pregledati stanovanje, preden si ga človek najame.

Predvsem mora biti stanovanje suho zračno in solučno. Če ima te tri lastnosti, potem je gospodinja lahko brez skrbi, da je tudi zdravo... Niti rastline ne morejo uspevati brez zraka in solca, še manj pa ljudje. Ako postaviš rastline v klet, ti oblede, zdvijajo kvišku

ter polagoma uvenejo. Prav tako usihajo, bledé in propadajo tudi ljudje, ki stanujejo v temnih, nizkih, zaduhtih beznicah, kamor skorej nikdar ne posijejo s polno močjo solnčni žarki in kjer je zatorej vzduh mokroten, zagaten in smrdljiv.

Nikakor niso torej primerna stanovanja pri tleh in v ozkih ulicah, ker so taka stanovanja navadno brez solnca, brez čistega zraka in so tudi mrzla. V pritlične sobe prihaja s ceste obilo prahu, kar tudi ne pospešuje zdravja prebivalcev. Razen tega so sobe pri tleh izpostavljene pouličnemu hrupu, nemiru tako, da nimaš ne ponoči ne podnevi pokoja v njih.

Najbolj nezdrava pa so takoimenovana kletna stanovanja, ki tiče docela ali vsaj napol v tleh. Okenca segajo prav malo nad zemljo, a dohod je po stopnicah navzdol. Take podzemeljske sobe so vedno neprijazne, temne, mrzle in vlažne. Stene takih stanovanj so često mokre od vlage in gob; zato pa se v njih obleka, obutev in dr. vse pokvari, večletni stanovalci pa bolehalo navadno za škrofulozo, kostno boleznijo, jetiko, revmatizmom ter za raznimi očesnimi in drugimi boleznimi.

Tudi stanovanja v popolnoma novih hišah lahko povzročajo slične bolezni, ako stene niso še dovolj suhe in tla ne osušena. Čegreš torej v tako novo stanovanje, zahtevaj od gospodarja, da ga dá prej prav izdatno zračiti ter obenem kuriti; tako se stene preje izsuše. Prepričati pa se moraš sama, ali se to res godi ter moraš še potem, ko si že notri, skrbeti za to, da se stanovanje še nadalje suši in zrači.

Podstrešna stanovanja so sicer zračna in suha, a so pozimi jako mrzla, poleti pa vroča. — Če moraš stanovati sredi mesta in imaš zdrave noge in zdrava pljuča, je vsekakor boljše, da stanuješ visoko, kjer imaš dovolj čistega zraka in solnca ter lep razgled, kakor če prebivaš v mračnih kletnih stanovanjih in v pritličju.

Jako nezdravo je tudi stanovanje nad živalskimi hlevi, odkoder izpuhteva okužen in smradljiv zrak. V bližini živali je tudi vedno dosti mnh in druoih žuželk.

Najprijetnejše je pač srednjevisoko ležeče stanovanje z velikimi, proti vzhodu obrnjenimi okni, katerih ne zasenčuje nikako zidovje ali drevje, tako da imata solnce in zrak prost vhod v sobe. Ako stoji pred hišo drevje, ki pa ne sme biti pregosto in ne previsoko, ali če teče mimo voda, imaš pač najzdravejše stanovanje.

Vendar pa ne zadošča, da je stanovanje le na oko prijazno in prostorno. Gospodinje, ki iščejo za svoje bivališča, naj tudi še natančno poizvedujejo, kdo je prebival dotlej v dotičnih sobah. Mnogo ljudi je namreč že našlo jetiko ali kako drugo bolezen v stanovanju, ki ga je malo prej okužil bolnik, za katerim se ni dosti izčistilo.

V sicer prav lepih in udobnih stanovanjih starih in tudi novih hiš najdeš čestokrat razne mrčese: bolhe, ščurke in stenice ter celo miši in podgane. Vse te živalice so hude mučiteljice redoljubne in snažnost ljubeče gospodinje. Sicer se da z vztrajnostjo vso to nadlego odpraviti, vendar pa dvomim, da bi hotela iti katera gospodinja v hišo, kjer jo čaka tako neprijetno delo. Zato je treba tudi v tem oziru pozornosti.

Jako važna je v novem stanovanju pravilna razdelitev prostorov. Brezbobirno in naravnost bedasto je početje nekaterih meščank, ki si izberejo najlepšo, največjo in najprijaznejšo sobo za sprejemnico ali sobo za tujce. — Ta sprejemna soba ima najdražje pohištvo, tu je vse novo, izbrano, lepo — prava razstava. Toda skoraj vse leto živa duša ne vidi te krasote, ker je domačim strogo prepovedano stopati v ta prostor. Le kadar pride v hišo tujec, gost, se odpro vrata do tega „svetišča.“ — Za tak prostor je pač škoda! Uporablja vse svoje sobe, zato jih pa imaš in jih plačuješ. Lepi prostori in lepo pohištvo je prijetno tudi domačim, ne pa samo redkim tujcem. Če pa že hočeš imeti posebno sobo za goste, si izberi v ta namen kako manjšo ali najmanjšo sobico, ki leži tudi lahko na senčni strani, nikdar pa ne najlepše. Dobre prijatelje in znance pa lahko spejemaš v jedildilnici ali celo v spalnici. Po navadnih pravilih dobriga tona se to baje „ne spodobi,“ a nič ne maraj za to! Ti ostaneš vendar le kar si, če sprejemaš goste tu ali tam. Bodi sama sebi najbližja in delaj tako, kakor je na korist tebi in tvojim! Ti plačuješ stanovanje zase, a ne za tujce; zato se otreši zastarelih predsodkov in živi zase tako kakor je zate prav in dobro!

Za spalnico ne določaj najslabše, najmanjše in mračne luknje, ki mora ostati ves dan zaprta, da je ne vidi nepoklicano človeško oko. Treba pač pomisliti, da prebije vsak človek skoraj tretjino svojega življenja v spalnici... Najbolj zdrava je za spalnico pač soba, ki leži proti vzhodu ali jugovzhodu. Tako spalnico lahko odpreš že zgodaj spomladi rano zjutraj in solnce ti izčisti zrak kakor bi ga ne mogla nobena druga stvar.

Nečist zrak je strup za pljuča, zato naj ti niti pozimi ne bo žal toplote, ki zbeži skozi odprto okno. Rajše sobe dobro prezračij, potem pa jih šele zakuri. Posebno dobro in skrbno je treba zračiti sobe, v katerih prebiva ali spi več oseb. Vsaka izmed njih vdihava čisti zrak ter izdihava porabljeni, izprijeni zrak. Zato treba take sobe zjutraj dalje časa zračiti ter tudi zvečer preden ležejo ljudje spat, odpirati okna, bodisi poleti, bodisi pozimi.

Zrak je sestavljen iz kisika, dušika, pare in ogljenčeve kisline. Kisik rabita človek in žival za življenje, dušik in ogljencevo kislino pa zopet izdihavata, da ju vsrkajo rastline, ki ju petvarjajo v solnčni svetlobi v ogljenec in kisik. Skrbeti je torej treba, da dobimo v svoje stanovanje čim največ zraka, ki ima v sebi dovolj kisika in da odpravimo pline, ki nastajajo v sobah vsled izparivanja, potenja, kurjave in gnitja ter da očistimo zrak dima in prahu. Ako smo par ur v zaprti sobi, je ves zrak v njej porabljen in nadomestiti ga moramo z novim, čistim. Čim več oseb pa je v sobi, tom hitrejše se zrak okuži.

Nadaljevanje.

GOSPODINJSTVO.

Jabolčno vino proti protinu. Francoski zdravnik dr. Motais je študiral na podlagi dejstva, da je v krajih, kjer ljudje pijejo jabolčno vino, protin (giht) zelo redka bolezen, to je vpliv jabolčnega vina na protinaste bolnike.

Opazil je, da uživanje grozdnega vina odločno škoduje takim bolnikom, jabolčno vino pa ne samo, da ne škoduje, ampak naravnost zdravi protin ali pokostnico.

Na kakšen način in zakaj jabolčno vino tako dobro vpliva, s tem seveda še ni povedano, verjetno pa je, da razne kisline čistijo kri. Protin povzroča namreč slaba kri, ki je prenapoljena séčne kisline (Harnsäure). Bistveno različen od protina (Gicht) je revmatizem, ki nastopi pri prehlajenju in ki ga menda povzročijo gotovi bacili.

Surovega mesa nikoli ne pustite ležati dalj časa na leseni deski, kajti les mu vzame ves sok. Istotako mu sok jemlje sol; zato solite meso šele takrat, kadar ga rabite, predno ga denete kuhati ali peč.

Madeže sáj lahko odstranimo, če so sveži, s kruhom. Starejše pa drgnemo najprej z bencinom, potem pa z milovcem (z minim špiritom). Če se še kaj pozna, umiti z milnico.

ODGÓVORI NA VPRAŠANJA.

Zvonka: Ni prav: pri lepemu konjičku ali pri civilnem komisarijatu! Pravilno je: Pri lepem konjičku ali Pri civilnem komisarijatu!

Željka: „Igrati na klavir“ je nemčizem! Pravilno je „Svirati na glasovir.“

Alma: Kar poizvedujete o dotičnih ribah je resnično! In če jih zato ne povžijete več, imate prav; jaz jih tudi ne! Na utopljenca se spravi same „sardela“ in kar je z njo v sorodstvu, torej „sardoni“ in takozvana „drobnarija“, ki po večini obstoji iz mladih „sardelic.“ Jasen mi je še v spominu čas, ko smo se otroci po kakih viharhi noči spustili drugega jutra v teku po pobočju do morja, kaj je neki razburjeno valovje butnilo na skale ali na prod. Včasih je bila mična košarica, ruta, kapa, svilen trak, včasih raztrgan čevelj ali obrabljena metlica; čestokrat pa je med morsko solato in na opolzlih kamenčkih ležalo truplo utopljenca. In glej! Odvsepovsod je mrgolelo nasproti stotine rib. Poln jih je bil vrat, obraz, trebuh. A tiste rtbe so bile samo „sardele.“ — Sedaj lahko pogodite zakaj so bile med vojno dobo, tržaške sardele vsled masti vse opolzle. —

Abiturijent. Je že res, da ste se tako učili, saj sem se tudi jaz! Kasneje pa sem prišla po naključbi na sled, da tudi zgodovina ume varati, oziroma izražati Nemcem in Slovencem eno, Lahom pa drugo. Francoskega kralja Ludvika, imenuje s tem imenom nemška zgodovina in slovenska, dočim govore italijanske učne knjige o Alojziju (Luigi), namesto Lodovico. To napako, ki jo posnemajo Italijani letozaleto, je napravil prvi ital, zgodovinopisec bržkone le zato, ker se v francoščini Alojzij in Ludovik prevaja samo z eno besedo in sicer „Louis.“

Mlada žena: Kaj naj storite, ker ste izvedeli za rivalinjo? Nemafo kočljivo vprašanje, na katero Vam ntegne taalioni različno odgovoriti, kajti, ako Vam bo govoril iz lastnega prepričanja, bo odgovor združen s

svojevsi njega nravi. Mislim namreč, da Vam flegmatik odgovori na to vprašanje vse drugače nego sangvinik. Na vsak način je dejanje večkrat odvisno od trenutnega razpoloženja, v katerem se človek nahaja, ko nekaj usodepolnega izve. Sicer Vas izdaja že vprašanje samoobsebi, da o tem premišljate in tako tudi tisto neprijetnost ali nesrečo prebolite. Jaz n. pr. menim, da bi v meni misel in dejanje nastalo istohipno: Bol bi stisnila za grlo mene — a bodite gotovi, da bi tudi jaz stisnila za grlo rivalinjo.

Vendar! Vi ste potrebni tolažbe in ne primerov! Zato ne premišljajte ne o morskih valčkih, ne o morskem peni, ne o morskem travu, še manj pa o morskem dnu. Jaz se nacifrano porogam vsem sličnim ženskam — ki iz takega razloga skočijo v morje — dasi so nesrečnice. Porogam pa se le zato, ker v svoji nerazsodnosti nudijo „onima dvema“ zaželjeno svoboščino. Ravnajte se raje drugače: nastopite trdo in energično pa idite na obrežno izprehajališče in če tamkaj v procesiji čipk in pajčolanov zagledate svojo tekmoalko, približajte se ji neopažno, stisnite prste v dlan in jo z zavozlano pestjo brcnite čez nasip. Kaj to, če Vas justica telebne v temnico — slajše Vam bo na vsak način, ko „onima dvema!“ —

Seveda mislim pri tem na rivalinjo, ki Vas pozna, ali, ki vsaj vé za Vašo združitev z njenim ljubimcem, drugače zasluži plačilo Vaš soprog toda — zapomnite si — nikoli ne kazni, ki mu je v nesrečo. Žena, ki ljubi resnično, ne bo nikdar dvignila desnice, ne izustila psovke napram svojemu možu, četudi zasluži. Saj obstajajo drugačne kazni, ki utegnejo biti precéj neprijetne kolikor so raznovrstne, ako je soprog ubožec ali ako je bogatin.

Živojka: Pravi prevod za nemško besedo „Rumpelkammer“ je starinarница! Jaz pa svoje ne nazivljam tako, saj hranim v njej tudi nove reči, n. pr. nov kovček, novo likalno desko itd. Da pa ostanem pri pristni slovenski besedi, ki utegne zajti v pozabnost, imenujem oni prostor — čúmnata, dasiravno pravi jezikoslovec Janežič, da je čumnata oni prostor, v katerem hranijo Slovenci raznovrstne dragocenosti, bodisi v obleki, nakitu, orožju.

Marija: Zrcalo dobi slepe leče ali pege, ako sije solnce vanje.

Mira: Piši le na eni strani tudi zato, da mi pride vse pred oči in se ne uvrsti pomotoma v list kaj takega, kakor zadnjic ono o „pasjih imenih“ ki se prav trdo dotika bolgarskega vprašanja.

Minister Ninčič se je pri svojem zadnjem ekspezeju previdneje izrazil.... In vsi pravi Slovani moramo delati na to, da se poravna srbskobolgarski bratski spor, da se uresniči jugoslovenski Balkan. Grozodejstva v zadnji vojni, niso povzročali le Bolgari, ampak tudi Nemci, Italijani, Rusi in Avstrijci. Vsemu temu je bila kriva le vojna, zato tudi so si sedaj zopet prijatelji.

in Comp.
turnega blaga
ello št. 10
instvu v mestu
obrojen obisk.
kurence
Na debelo!

& Giuliani
ex Via del Teatro
oga. Na debelo
ur, navadna in
erve, laki, vrvi,
apir i. t. d.
motore v vsaki uri.
cene.
PREPRODAJALCI
Krajini.

GORICI

Stolni trg.)

ina s šivalnimi
z dvokolesi, z
em in municijo.
zalogi tudi po-
zne dele ome-
n predmetov. —
no zastopništvo
ih strojev Titan
ia. Posebni brez-
i poduk za u-
vezenje.

na zaloga

va

akovrstne bla-
va, vse po naj-
e za obilen obisk

Gorica

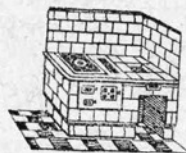
Antonio št. 8-9

TRŽAŠKO VZAJEMSTVO

delavcev z majoliko in izdelovalcev podov

reg. zadr. z o. z.

— prevzema delo tudi na okolici. —
Skladišče in delavnica peči in štedilnikov
v Trstu, Via dell' Olmo 6
v Gorici, Via Garibaldi 20 v Tržiču, Via Friuli 614

— IZKUŠENA babica sprejema noseče tudi na dom. - TRST, Ul. Chiozza 50, priftl. —

Zobozdravniški Atelje

R. KOVAČIČ

teh. vod.

Sprejema od 9-12 — 15-19

Via Valdirivo, 33 (nasproti kavarne „ROMA“)

Izvršujejo se vsa dela po naj-
modernejši tehniki, kakor:
plombe, zlate krone, zlate
mostnice in zobnice.

Jadranska Banka

sprejema vloge na hranilne knjižice,
žiro in druge vloge pod
najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnimi pogoji.

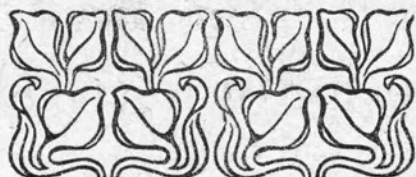
Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljub-
ljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo,
Split, Šibenik, Zadar, Zagreb, **Trst**, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji
v tu- in inozemstvu.

Zaloga pohištva

ANTON BREŠČAK

GORICA - Via Carducci št. 14
(prej Gosposka ulica)

Doma kar manjka, naj pregleda vsak
vse naj napiše si pri dnevni luči:
omare, mize, stole, posteljnjak,
škabel, kar rabi sploh v domači kuči.
Kar manjka, to mu preskrbi **Breščak**,
štirnajst številka Giosue Carducci.

: ZOBOZDRAVNIŠKI ATELJE :

ADOLF KOLL

==== **GORICA** =====

Korso Viktor Em. III. št. 11

==== **I. nadstp.** =====

Posluje od 9. do 12. dopoldne

in „ 2. „ 5. popoldne

SEVER & COMP. - TRST

— ul ca Machiavelli št. 13 —

telef. 22-59

Prodaja vsa vrtna, travniška in cvetlična semena, z žsemi garancijami ter po konkurenčnih cenah. — Na veljo pošilja cenik za l. 1922 brezplačno. Direktni uvoz

ČEVLJARSKA ZADRUGA v MIRNU pri GORICI

izdeluje v svoji tovarni „ADRIA“ najrazličnejše obuvalo. Bogato je «ADRIA» preskrbljena zlasti za poletno sezono. Nad vse trpežni so Adria-sandali in Adria-podkovanci za hribolazce. Lastne prodajalne so

**v Trstu, Via Rettori 1
v Gorici, Corso Verdi 32
v Celju, Narodni dom**

EGIPTOVSKI

profesor grafologije razlaga značaj in usodo življenja
Sprejema vsaki dan od 13-19. - TRST, via Udine 12.

A. FENDERL & Co. - TRST

TOVARNA MILA

Via del Ghirlandaio 1 - Tel. 430

A. FENDERL & Co. - TRST

TOVARNA MILA

Via del Ghirlandaio 1 - Tel. 430

MILO FENDERL

Pristno zeleno! - Rumeno „Superior!“

Pazite na znamko!